

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

П. П. Білик

кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та господарського права

СИНЕРГЕТИЧНА ФУНКЦІЯ ТА АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СУЧАСНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

В сучасній науковій літературі при характеристиці основних напрямків впливу норм адміністративного права на суспільні відносини переважно згадуються такі функції адміністративного права, як регулятивна, охоронна, право-виконавча, правотворча, організаційна та координаційна [1, с. 41; 2, с. 291; 3, с. 40; 4, с. 40]. Включення цих функцій до зазначеного переліку, а також характеристика їх сутності та змісту не викликають дискусій. На жаль, поза увагою залишається така характерна риса адміністративного права, як притаманна його нормам властивість регулювати суспільні відносини, які за своєю якісною однорідністю структурно включені до предмету регулювання інших, як «управлінських», так і «не управлінських» галузей права. Така властивість може бути охарактеризована за допомогою дослідження синергетичної функції адміністративного права і, як похідного від цієї функції, аксіологічного (соціально-ціннісного) його виміру.

В сучасних умовах зміни доктрини адміністративного права та проведення адміністративно-правової реформи, воно, зберігаючи своєрідність, виражену в предметі і методі, тісно взаємодіє практично з усіма існуючими галузями права. Характеризуючи цю взаємодію, треба мати на увазі, що вона охоплює своїм регулятивним впливом найрізноманітніші сфери державного і суспільного життя.

Державно-управлінська діяльність, яка входить до предмета адміністративного права, перебуває під прямим впливом процесів, які відбуваються у суспільстві. Вони неминуче позначаються на змісті адміністративного права і характері адміністративне

но-правового регулювання. Але незважаючи на докорінні зміни у відносинах, які виникають, змінюються та припиняються в площині державно-правового буття, адміністративне право, змінюючи свій зміст, залишається в ролі одного з найнеобхідніших у ринкових умовах регуляторів суспільних відносин.

Чинне вітчизняне законодавство застосовує норми адміністративного права для забезпечення належної врегульованості податкових, земельних, трудових, банківських та інших відносин. Ними визначаються: порядок стягнення податків і зборів, державний контроль за додержанням податкового законодавства; основні організаційні засади підприємницької діяльності; порядок виникнення і припинення державно-службових відносин; численні аспекти компетенції різних наглядових органів, що діють у межах предмета інших галузей права (природоохоронні інспекції) тощо.

Викладені особливості адміністративно-правового регулювання багато в чому зумовлені асиміляцією чинної правової системи. Особливо це характерно для так званих нових правових галузей, таких як комерційне, підприємницьке, банківське право тощо. Крім того, практично в чистому вигляді не існує жодної галузі права. В кожній з них правову базу становлять, як правило, норми різного галузевого профілю з переважанням питомої ваги власних норм, які цілком відповідають предмету даної галузі.

Найбільш самостійними є такі правові галузі, як цивільне, адміністративне, кримінальне, конституційне право. В інших випадках помітна взаємодія норм різних галузей права і законодавства. Так, у земельному або екологічному праві чітко проявляється взаємодія цивільно-правових, адміністративно-правових і кримінально-правових норм.

Спостерігається проникнення адміністративного права в сферу інших правових галузей. В основі такого явища — фактична наявність управлінських відносин у предметі тієї чи іншої галузі права. Тому навіть у цивільному законодавстві є хоч і невелика, але ж певна кількість адміністративно-правових за своєю сутністю норм.

Адміністративне право з урахуванням специфічних особливостей державно-управлінської діяльності як правової форми реалізації виконавчої влади охоплює своїм регулятивним впли-

вом надзвичайно широке коло суспільних відносин управлінського спрямування. Таким чином, чітко проявляється багатоманітність адміністративно-правового регулювання.

Важко знайти будь-яке спеціальне галузеве питання, яке можна було б назвати винятково адміністративно-правовим, тобто таким, що не зачіпає інтереси інших правових галузей.

Сфера державного управління, яка становить основу предмета адміністративного права, не ізольована від дії норм інших галузей права, якими регулюються відповідні суспільні відносини, не охоплені предметом адміністративного права. Так виникає взаємодія різних правових галузей. І тільки в разі належної взаємодії галузей права, їх скоординованого функціонування може бути досягнуте основне призначення державно-владного впливу на суспільні відносини, а саме — створення таких умов життєдіяльності людини, за яких вона отримує реальну можливість реалізувати весь комплекс прав, свобод та законних інтересів найбільш повною мірою та ефективно, а виконання покладених на людину юридичних обов'язків буде безперешкодним.

Література

1. Колпаков В. К. Адміністративне право України [Текст] : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. — К. : Юрінком Інтер, 2003. — 544 с.
2. Козлов Ю. М. Административное право [Текст] : учебник / Ю. М. Козлов. — М. : Юристъ, 1999. — 320 с.
3. Миколенко О. М. Функції адміністративного права [Текст] / О. М. Миколенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. — 2012. — № 4. — С. 39-42.
4. Административное право России [Текст] : учебник / Л. Л. Попов, Ю. И. Мигачев, С. В. Тихомиров. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Проспект, 2009. — 752 с.